

адекватно задуму композитора. Емоційне й усвідомлене виконання музики є неможливим без розуміння її художнього змісту. Тому здійснення комплексного аналізу музичного твору у контексті усвідомлення особливостей його художньо-образної мови є необхідною складовою занять з гри на музичних інструментах протягом усього періоду навчання студентів, що дозволить їм у майбутній професійній діяльності змістовно й емоційно розказувати про музику своїм вихованцям.

Література

1. Арановский, М. Музыкальный текст. Структура и свойства/ М,Арановский. – М.: Композитор, 1998. – 343 с.
2. Бонфельд, М. О специфике воплощения конкретного в содержании музыки /М.Бонфельд // Критика и музыковедение: Сб. ст. - Л.: Музыка, 1975. - С. 93 – 105.
3. Мазель, Л. О системе музыкальных средств и некоторых принципах художественного воздействия музыки / Л. Мазель // Интонация и музыкальный образ. – М.: Музыка, 1965. - С.225 – 264.
4. Мазель, Л. Строение музыкальных произведений / Л. Мазель. – М.: Музыка, 1979. – 536с.
5. Маринчук Т., Верещагіна О. Засоби музичної виразності та їх роль у процесі формотворення. – Вінниця, 1999. – 103 с.
6. Назайкинский, Е. О психологии музыкального восприятия / Е.Назайкинский. – М.: Музыка, 1972. – 384 с.
7. Холопов, Ю.Гармония: теоретический курс / Ю. Холопов. - М.: Музыка, 1988.- 361с.
8. Христов, Д. Теоретические основы мелодики (исследование) / перевод с болгарского, вступит. статья и коммент. Е. Абызовой / Д.Христов. - М.: Музыка, 1980. - 256 с.

І. Сорока,
здобувач ступеня вищої освіти «магістр»
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського,
наук. керівник – канд. пед. наук, доцент О. Шикирінська

РОЛЬ УКРАЇНСЬКИХ РОДИННО-ПОБУТОВИХ ТРАДИЦІЙ У ВИХОВАННІ ДОШКІЛЬНИКІВ

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку дошкільної педагогіки питання національного виховання дітей хвилює багатьох педагогів, психологів, батьків. Також інтерес до даної проблеми обумовлений тим, що реалізувати особистісно-зорієнтовану модель виховання, в основі якої лежить індивідуальний підхід до зростаючої особистості [1], на який так наголошується у сучасних програмах розвитку і виховання дітей дошкільного віку, неможливо без використання українських родинно-побутових традицій під час освітнього процесу в сучасному дитячому садку.

Аналіз попередніх досліджень. На необхідності належного виховання дітей дошкільного віку в історії педагогічної думки наголошували Я. Коменський, Й. Песталоцці, П. Лесгафт, О. Сікорський, Н. Щелованов та ін. Спроби аналізу родинних виховних традицій відображено у працях А. Дістервега, І. Гербарта, Й. Песталоцці, Я. Коменського та ін. Вивчення педагогічних проблем виховання дітей крізь призму народних традицій та обрядовості представлено у працях О. Любар, А. Макаренка, М. Стельмаховича, В. Сухомлинського, К. Ушинського. Питання взаємодії дошкільного навчального закладу із сім'єю вивчали педагоги Г. Беленька, О. Богініч, Н. Лисенко, М. Машовець, О. Кононко, О. Косарева та ін., значну увагу порушеному аспекту приділено у працях психологів – І.Беха, З. Карпенко, М. Савчина, Л. Орбан та ін.

Мета статті: визначити роль українських родинно-побутових традицій у вихованні дошкільників.

Виклад основного матеріалу. Дослідження історичного розвитку та устрою традиційної української родини неодмінно призводить до розуміння її значного *педагогічного потенціалу*. Різноманітність підходів та засобів виховання може бути використана і має стати частиною педагогіки сьогодення. Цінність та специфіка виховання дошкільників засобами родинно-побутових традицій полягає в тому, що воно не належить до якихось виокремлених педагогічних явищ, а відбувається в контексті життя самої родини, на основі прикладу батьків і передусім на основі традиційної родинно-побутової культури. Тому все більшої актуальності набуває звернення до невичерпної скарбниці народної педагогіки та дослідження історично складених засобів виховання в українській родині, які реалізуються у народних традиціях, звичаях та обрядах [3]. Лише досконале їх вивчення допоможе у розв'язанні сьогоднішніх сімейних проблем та завдань батьківської педагогіки, формуванні національної системи родинного виховання, наукового прогнозування перспектив зміцнення сім'ї й піднесення її ролі у вихованні дітей та молоді.

Для дослідження порушеної проблеми вагомими є погляди М. Стельмаховича, який наголошував: «Настав той вирішальний час, коли потрібно якнайрішучіше повернутися до української родинної етнопедагогіки на Україні, до відродження традиційного статусу української родини з її непорушним авторитетом, подружньою вірністю, любов'ю до дітей і відданістю святому обов'язку їх виховання, повагою до батьків і материнським покликанням жінки, створенні й захисті домашнього вогнища, забезпечуючи на їх взірцевому прикладі моральну підготовку молоді до подружнього життя» [5, с. 56].

Українські родинно-побутові традиції є поєднанням суспільних традицій у тій мірі, в якій вони відображаються в житті сім'ї, та специфічних норм і правил, прийнятих у кожній конкретній родині з унікальними для кожної окремої сім'ї культурно-історичними ознаками. Вони виступають як певні моделі поведінки, культурні зразки та норми моральних відносин. Їх існування у сім'ї залежить від характеру стосунків, діяльності та впливу соціокультурних та педагогічних чинників.

Освітньо-виховна роль українських родинно-побутових традицій полягає у гармонійному поєднанні новаторства у вихованні дітей дошкільного віку з опорою на апробовану спадщину і систему цінностей національної та світової культури, передачі та збереженні матеріальних, духовних і культурних цінностей та закріпленні важливих соціальних форм поведінки і нормативної діяльності. Вони встановлюють активний діалог і міцні стосунки між поколіннями в сімейно-родинному колі, є ефективним способом непрямого впливу на розвиток особистості, збагачують та удосконалюють процес виховання.

Традиція (від лат. *traditio* – *передача, оповідання, переказ*) – це те, що передається від покоління до покоління як загальноприйняте, загальнообов'язкове, перевірене минулим досвідом, визнане необхідним для забезпечення подальшого існування й розвитку індивіда, колективу, держави, суспільства [4, с. 328]. Мета традиції полягає в тому, що закріплювати й відтворювати в нових поколіннях усталені способи життєдіяльності, типи мислення і поведінки. Таку цілісність підтримують передусім традиції. Завдяки їм зберігається все те, що створює обличчя народу, що відрізняє його від інших народів. Отже, відмовлення від національних традицій рівнозначне відмовленню від своєї національності. Тому поки нація дотримується своїх традицій, можна сказати, що вона справді існує.

Родинно-побутова культура – це збереження рідної мови, продовження заповітів батьків і дідів, вивчення свого родоводу, історії на роду, розвиток (рідного мистецтва, життя за нормами народної моралі, етикету) та ін. Національна система виховання розкриває підростаючим поколінням витoki родинно-побутової культури, зміцнює сім'ю – «націю в мініатюрі». Родинно-побутова культура постійно збагачується і поглиблюється в результаті вдосконалення сімейних стосунків, пізнання духовної спадщини батьків, дідів і прадітів, а також здобутків сучасної науки, досвід інших родин з питань виховання дітей. Ефективним засобом такого родинного виховання є національні свята, звичаї, традиції, в обрядовості яких закладено шанування свого роду.

Чудовим педагогічним засобом вияву уваги до сім'ї, роду, предків, є *українські традиції*. Це традиційні храмові свята, коли сходиться разом з дітьми й сідає за святковий стіл вся родина; збереження, примноження й передача від покоління до покоління родинних реліквій; фотографії родичів у хаті на стіні, прикрашені вишитими рушниками, або фотоальбоми [6, с. 418]. Родинно-мистецькі традиції (музичні, образотворчі, декоративно-ужиткові) відображають естетичний колорит побуту, доброзичливе ставлення до людей, уміння виробляти вироби, передають з минулого в майбутнє усталені століттями форми, ідеї, образи, теми, формують кодекс народної етики й естетики. Музичні традиції є особливою формою засвоєння навколишньої дійсності, найпотаємнішого й найтоншого стану душі. Вони завжди підтримували бадьорість духу й національну свідомість, розвивали емоційну культуру.

Українська родинна система виховання, яка історично склалася протягом багатьох віків нашим народом, головним об'єктом виховання визначає дитину, а суб'єктами – батьків, родину, громадськість. У результаті виховних дій мільйонів людей сформувався певний педагогічний досвід, який згодом викристалізувався у велику педагогічну мудрість – народну педагогіку. Отже, народна педагогіка є сумою здобутих народом знань і вмінь у справі виховання і навчання. Цілі, завдання і засоби народної педагогіки відображені у фольклорі (казках, легендах, приказках, піснях), а також іграх, мистецтві, музиці, святкових обрядах і традиціях трудового і сімейного виховання [5, с. 13].

Одним із шляхів підвищення ефективності родинного виховання на засадах народної педагогіки є використання форм і засобів роботи з батьками, які ґрунтуються на народнопедагогічних традиціях родинного виховання. Безперечно, вихованню дітей притаманний суб'єктивний характер, що залежить морально-психологічного клімату родини, від рівня сформованості педагогічної культури батьків, тривалості і характеру спілкування з дітьми, родинних традицій тощо. Протягом перебування дітей у закладі дошкільної освіти необхідно викликати у них інтерес до свого родоводу. Бажано, щоб кожна дитина по закінченні перебування у дошкільному закладі мала свій альбом – родовід чи родинне деревце, – виготовлений своїми руками під керівництвом вихователя. А в ньому – фотографії прадіда, прабабусі, дідуся, бабусі, батьків, братів, сестер, родичів. Розповіді дідусів, бабусь напередодні національних свят обов'язково викличуть інтерес до історії родоводу та всього українського народу [2, с. 92].

Висновки. Отже, одним з найважливіших завдань виховання сучасного покоління дітей дошкільного віку є відродження традицій української родинно-

побутової культури, оскільки в її основі – глибока і всеперемагаюча любов (материнська і батьківська), до дітей, шанобливе ставлення до бабусі і дідуся, інших родичів, специфічне, у відповідності з традиційним розумінням українцями краси і затишку, оформлення хати (кімнати, квартири), садиби тощо. Український народ має свої національні пріоритети, які стали загальнолюдськими надбаннями. Здобутки рідного народу у різноманітних галузях життя і діяльності мають займати найвищий статус у змісті освіти і виховання.

Література

1. Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання: науково-метод. Посібник / І. Д. Бех. – К.: ІЗМН, 1998. – 204 с.
2. Калуська Л.В. Родинне сонце коло. Методичний порадник до роботи з батьками / Л. В. Калуська. – Харків: Видавництво «Ранок-НТ», 2008.- 140 с.
3. Лисенко Н. В. Педагогіка українського дошкілля: навч.-методичн. посібн / Н.В. Лисенко, Н.І. Кирста. – Івано-Франківськ: Плай, 2001. – 208 с.
4. Педагогічний словник / за ред. Ярмаченка М. Д. – К.: Педагогічна думка, 2001. – 514 с.
5. Стельмахович М. Г. Теорія і практика українського національного виховання. – Івано-Франківськ, 1996, – 180 с.
6. Хрестоматія з історії дошкільної педагогіки: Навчальний посібник / Від упорядників, вступні нариси та упорядкув. З.Н. Борисової. – К.: Вища школа, 2004. – 511 с.

**Л. Старовойт,
кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри мистецьких дисциплін
дошкільної та початкової освіти
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського**

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЇ

Постановка проблеми. Особливої актуальності на сучасному етапі становлення нашої держави набувають проблеми формування творчої особистості. Сьогодення відчуває гостру потребу у творчих, енергійних, активних особистостях, які вміють самостійно мислити, генерувати оригінальні ідеї, приймають сміливі, нестандартні рішення. Тому проблема творчого розвитку дитини займає одне з провідних місць у системі освіти.

Творча діяльність розвиває почуття дитини. Під час творчої діяльності дитина переживає цілу гаму позитивних емоцій як від процесу, так і від отриманого результату. Творча діяльність сприяє більш оптимальному та